

Ocene

Bogdan Kolar, ur. *Miscellanea. Acta Ecclesiastica Sloveniae* 38. Ljubljana: Teološka fakulteta, 2016. 437 str. ISSN 0351-2789.

Leta 2016 je Teološka fakulteta Univerze v Ljubljani, oziroma natančneje, Inštitut za zgodovino Cerkve pri omenjeni fakulteti izdal 38. delo v zbirki *Acta Ecclesiastica Sloveniae* z naslovom *Miscellanea*. Kakor razkriva že naslov, je to delo zbornik, ki ga je uredil dr. Bogdan Kolar, predstojnik inštituta. Zbornik je posvečen dr. Francetu Martinu Dolinarju ob njegovem 75. rojstnem dnevu, dolgoletnemu predstojniku Inštituta ter prvemu in glavnemu in odgovornemu uredniku zbirke (1977–1987). Kakor je Dolinar s svojimi prispevki posegal v vsa časovna področja cerkvene in svetne zgodovine, tudi članki različnih uglednih in že uveljavljenih domačih in tujih avtorjev, pa tudi mlajših kolegov zadevajo obdobja od antike do polpretekle zgodovine. Bralec hitro ugotovi, da so v zborniku razprave razvrščene po kronološkem redu.

Dr. Aleš Maver je tako prispeval članek, s katerim bralca popelje v antične čase: analizira okoliščine nastanka in pomen antičnega dokumenta *Altercatio Ecclesiae et Synagogae* na oblikovanje protijudovske drže znotraj Cerkve. Sledi članek dr. Julijane Visočnik (»Tomaž Hren in pridige ob posvetitvah cerkva«). Avtorica je prek *Protokolov* devetega ljubljanskega škofa Hrena predstavila štiri osnutke njegovih pridig, pri tem pa ugotovila vsebinsko podobnost med njimi. Dr. Matjaž Ambrožič je napisal članek o historičnih zvonovih zvonarja Ga-

šperja Franchija, v katerem ni predstavil le tehničnih podatkov o ulitih zvonovih, ampak tudi njihovo okrasje, podobe in (zarotitvene in posvetilne) napise na njih. Mag. Blaž Otrin je predstavil prizadevanja ljubljanskega škofa Avgušтина Gruberja (1816–1823), ki si je v zadnjih dveh letih svojega delovanja v Ljubljani prizadeval za topografsko-zgodovinski oris njemu podrejenih župnij. Prispevek je zanimiv zlasti za vse tiste, ki se ukvarjajo z lokalno zgodovino in z nastankom posameznih župnij. Članek dr. Ane Lavrič prinaša nova spoznanja o pripravah lavantinskega škofa Antona Martina Slomška (1846–1862) na njegova predavanja o cerkveni umetnosti v mari-borskem bogoslovnem semenišču. Dr. Jure Volčjak je heraldično predstavil škofovska grba dveh drugih lavantinskih škofov, Jakoba Stepišnika (1862–1889) in Mihaela Napotnika (1889–1922), pri tem pa se je dotaknil tudi uporabe grbov znotraj Cerkve in opisal grb obravnavane škofije. Zanimivo nadaljevanje Volčjakovega prispevka o heraldiki je članek o odlikovanjih, ki ga je napisal dr. Miha Šimac. V njem je predstavil odlikovanja, s katerimi je v drugi polovici 19. in v začetku 20. stoletja vladar počastil takratne ljubljanske in lavantinske škofove. Dr. Franjo Velčič je (v hrvaščini) prispeval članek o navzočnosti glagolice in staroslovanskega bogoslužja na področju nekdanje tržaško-kopske škofije na prehodu iz 19. v 20. stoletje. Drugi članek v tujem jeziku (nemščini) je izpod peresa dr. Petra G. Tropperja, govori pa o medsebojni povezanosti katoliške Cerkve in koroških Slovencev v 20. stoletju, ko je celovška škofija iskala ver-

sko in družbeno ravnovesje med nemškimi in slovenskimi verujočimi. Dr. Renato Podbersič je napisal članek o delovanju tolminskega dekana Ivana Rojca med goriškimi begunci med prvo svetovno vojno in v povojnih letih, ko so se begunci vrnili in začeli obnavljati porušene domačije in cerkve. Članek dr. Jurija Perovška prispeva pregled razvoja vloge katoliške Cerkve v političnem življenju na Slovenskem v obdobju treh (oziroma štirih držav): Avstro-Ogrske, Države Slovencev, Hrvatov in Srbov in Kraljevine SHS oziroma Jugoslavije. Prispevek dr. Igorja Salmiča je napisan na podlagi gradiva iz vatikanskih arhivov. V njem temeljito predstavi poglede apostolskega nuncija v Beogradu, Ermene-gilda Pellegrinnetija (1922–1937), in njegovo videnje odnosa kralja Aleksandra I. Karađorđevića (1921–1934) do katoliške Cerkve v kraljevini. Dr. Aleš Gabrič je predstavil delovanje komunističnih oblasti proti katoliškemu tisku na Slovenskem; obsegalo je vse, od prepovedane literature oziroma cenzure do zaplenitve tiskarn in založb. Dr. Jelka Melik je napisala članek o Juretu Adlešiču (1884–1968) in o nadzorstvu povojne tajne policije nad njim zaradi njegovega predvojnega in medvojnega (poli-

tičnega) delovanja v vrstah Slovenske ljudske stranke. Urednik zbornika, dr. Bogdan Kolar, je predstavil življenje in prizadevanja begunskega duhovnika Vladimirja Kozina (1919–2014) glede na (napačna) povojna prikazovanja medvojnega delovanja ljubljanskega škofa Gregorija Rožmana (1930–1959). Dejan Pacek, prof. zgodovine in teologije, je prispeval zanimiv članek o nekaterih vidikih odnosa med Svetim sedežem in socialistično Jugoslavijo v obdobju 1953–1970, ko so bili med njima formalno prekinjeni diplomatski odnosi. Zadnji prispevek je delo dr. Metoda Benedika, v katerem spregovori avtor o izključitvi Teološke fakultete iz Univerze v Ljubljani in oriše pisanje slovenskih medijev o postopku ponovnega sprejetja fakultete v univerzo po osamosvojitvi Slovenije.

Širok razpon tematike člankov in uporabljenih metod lahko simbolično povežemo z razvojem same zbirke *Acta Ecclesiastica Sloveniae*, v sklopu katere so izšle tako samostojne monografije kakor tudi zborniki. Obravnavani zbornik tako nadaljuje plemenito tradicijo zbirke.

Klemen Kocjančič